รายงานโครงงานวิศวกรรมไฟฟ้า วิชา 2102499

การวิเคราะห์ภัยพิบัติน้ำท่วม Flood disaster analysis

นายกฤตชัย ชาวเมืองชัย เลขประจำตัว 6230011221 อาจาร์ยที่ปรึกษา ผศ.ดร.วิทยากร อัศดรวิเศษ

ภาควิชาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2565

ลงชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	ลงชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม (ถ้ามี)	ลงชื่อตัวแทนบริษัท (เฉพาะนิสิตใน
		โปรแกรมความเชื่อมโยงอุตสาหกรรม)
()	()	()
วันที่9 พค 2566	วันที่	วันที่

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันนั้น Deep learning และ Big data มีการพัฒนาประสิทธิภาพอย่างรวดเร็วและจากปัญหา น้ำท่วมที่อยู่กับคนไทยมาอย่างยาวนานในโครงงานนี้นำเสนอการทำนายภาพน้ำท่วมโดยการเก็บภาพดาวเทียม Copernicus จาก Google Earth Engine ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2015 ถึงปี ค.ศ. 2022 และจะใช้โมลเดล 3D Dimension reducer U-Net (3DDR U-Net) ทำนายภาพน้ำท่วมโดยใช้ภาพดาวเทียมย้อนหลัง 5 ภาพ ซึ่ง จากผลลัพธ์ของรูปที่ทำนายได้เทียบกับรูปจริงพบว่าการทำนายน้ำท่วมแบบประเภทน้ำท่วมขังนั้นมี ประสิทธิภาพมากกว่าการทำนายน้ำท่วมแบบล้นตลิ่ง ที่ Mean square error (MSE) เท่ากับ 5104, Peak signal-to-noise ratio (PSNR) มีค่าเท่ากับ 11.18 dB และ Structural similarity index measure (SSIM) เท่ากับ 5.00e-3 สรุปผลจากโครงงานนี้พบว่า การเก็บภาพดาวเทียมจะทำได้ดีในภูมิภาคกลางและ ตะวันออกเฉียงเหนือและการทำนายน้ำท่วมนั้นจะมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับจำนวนภาพน้ำท่วมที่ใช้เทรน

คำสำคัญ: Google Earth Engine, Copernicus, 3D Dimension Reducer U-Net, Mean square error, Peak signal-to-noise ratio, Structural similarity index measure

Abstract

In recent years, the rapid development of Deep Learning and Big Data has presented opportunities for advancing flood prediction. As a longstanding problem for Thai people, this project uses Copernicus satellite images collected from the Google Earth Engine between 2015 and 2022 to predict flooding. The 3D Dimension Reducer U-Net (3DDR U-Net) model is employed to predict flood images using five time-lagged satellite images. The predicted images were compared with the actual images and revealed that the model was more efficient at predicting groundwater flooding compared to river flooding. The results showed a mean square error (MSE) of 5104, a peak signal-to-noise ratio (PSNR) of 11.18 dB, and a structural similarity index measure (SSIM) of 5.00e-3. Overall, the study found that satellite imagery works well in central and northeastern Thailand, and flood prediction is effective depending on the number of flood images used in training.

Keywords: Google Earth Engine, Copernicus, 3D Dimension Reducer U-Net, Mean square error, Peak signal-to-noise ratio, Structural similarity index measure

สารบัญ

ŋ	ทคัดย	ဗ်စ	ก
Α	ostra	act	ก
ส′	ารบัญ	<u> </u>	ข
1.	บ	ทนำ	1
	1.1	ที่มาและความสำคัญของโครงงาน	1
	1.2	วัตถุประสงค์ของโครงงาน	1
	1.3	ขอบเขตของโครงงาน	1
	1.4	ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากโครงงาน	2
	1.5	ขั้นตอนการดำเนินงาน	2
2.	ห	ลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	2
	2.1	ปัญหาน้ำท่วมในประเทศไทย	2
	2.2	ดาวเทียม Sentinel-1	6
	2.3	โครงข่ายประสาทแบบคอนโวลูชั่น (Convolution neural network)	7
		U-Net Model	
	2.5	เครื่องมือในการเปรียบเทียบรูปน้ำท่วมที่ทำนายได้และรูปจริง	10
3.	N	ลลัพธ์ของโครงงานและการอภิปรายผล	12
	3.1	ผลลัพธ์ที่ได้จากการ Visualization บน Google earth engine	12
	3.2	ผลลัพธ์ที่ได้จากการ Collect data จาก Google Colab	13
	3.3	ผลลัพธ์จากการเทรน 3D Dimension Reducer U-Net model	16
4.	บ	ทสรุป	20
	4.1	สรุปผลการดำเนินการ	20
	4.2	ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข	21
	4.3	ข้อเสนอแนะ	21
5.	กิ	ตติกรรมประกาศ	21
6.	રિ	อกสารอ้างอิง	22
7.	ภ	าคผนวก	23
	7.1	ภาคผนวก ก. Code ภาษา JavaScript ที่สร้าง Visualization บน Google earth engine	23
	7.2	ภาคผนวก ข. Code ที่ Collect data จาก Google earth engine บน Google Colab	23
	7.3	ภาคผนวก ค. Code ที่ใช้ในการเทรนและทำนายจากโมเดล 3DDR U-Net	24

1. บทน้ำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงงาน

ปัจจุบันน้ำท่วมถือเป็นภัยพิบัติธรรมชาติที่อยู่กับประเทศไทยมาอย่างยาวนาน ซึ่งสร้างผลกระทบ ให้กับเศรษฐกิจและชีวิตของคนในประเทศ ประเทศไทยนั้นประสบกับปัญหาน้ำท่วม สาเหตุส่วนใหญ่นั้นล้วน มาจากตำแหน่งที่ตั้ง ซึ่งพื้นที่จะเป็นบริเวณแบบราบแอ่งน้ำและอยู่ในเขตอิทธิพลของมรสุขของภูมิภาคเอเชีย ตะออกเฉียงใต้ โดยความรุนแรงนั้นจะแตกต่างกันไปทุกปี ช่วงปี 1989-2009 พบว่าความเสียหายที่เกิดจากน้ำ ท่วมนั้นมีมูลค่าสูงถึง 1 แสนล้านบาท และยอดผู้ที่ได้รับความบาดเจ็บและเสียชีวิตมีมากถึง 1 หมื่นคน และปี 2011 เป็นปีที่ประเทศไทยนั้นได้รับความเสียหายจากน้ำท่วมเป็นพื้นที่ถึง 16 ล้านไร่และจากการประเมินของ ธนาคารโลกสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท

จากเหตุการ์ณน้ำท่วมที่ผ่านมา จะเห็นว่าประเทศไทยนั้นประสบปัญหาภัยน้ำท่วมบ่อยรุนแรงและ บ่อยครั้งมากขึ้น ดังนั้นการวิเคราะห์สถานการ์ณน้ำท่วมล่วงหน้าจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อที่จะป้องกันลด ความเสียหายของน้ำท่วมที่จะเกิดขึ้น เพราะการอพยพคนและทรัพย์สินล่วงหน้า จะทำให้ความเสียหายที่ เกิดขึ้นจากน้ำท่วมนั้นบรรเทาลง การคาดการณ์น้ำท่วมนั้นมีหลากหลายวิธี ไม่ว่าจะเป็นการคาดการณ์จาก พยากรณ์สภาพอากาศ พายุและมรสุม, การคาดการ์ณจากระดับน้ำใกล้เคียง หรือการคาดการณ์จากดาวเทียม

โครงงานนี้จึงทำการทำนายการเกิดน้ำท่วมจากดาวเทียมด้วยการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) ซึ่ง การคาดการณ์น้ำท่วมผ่านดาวเทียมเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถทำนายน้ำท่วมได้ โดยจากการที่ดาวเทียมนั้นสามารถ ที่จะส่งสัญญาณและวิเคราะห์พื้นผิวบนโลกออกมาเป็นรูปภาพ โดยที่รูปภาพนั้นจะบ่งบอกถึงพื้นดินและน้ำ เมื่อนำ Deep learning มาใช้จากการนำภาพของน้ำท่วมในอดีตมาวิเคราะห์และฝึกฝน จะทำให้การคาด การ์ณน้ำท่วมนั้นมีความสะดวกและคล่องตัวสูงขึ้น ตามจำนวนภาพหรือความละเอียดของภาพนั้น

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงงาน

- 1. เพื่อสร้างแบบจำลองทำนายพื้นที่ ที่มีโอกาสเกิดน้ำท่วมแบบอัตโนมัติจากการวิเคราะห์สถิติของ การเกิดน้ำท่วมในอดีต
- 2. เพื่อสามารถวิเคราะห์ปัญหาของสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วมบ่อยครั้ง

1.3 ขอบเขตของโครงงาน

- 1. ศึกษา Application program interface (API) ของการเรียกใช้ภาพถ่ายดาวเทียม
- 2. ศึกษาโปรแกรม Python หรือโปรแกรม MATLAB ในการสร้างแบบจำลองการเรียนรู้เครื่อง (Machine Learning Model)
- 3. นำแบบจำลองการเรียนรู้เครื่องที่เรียนรู้แล้วมาทำนายน้ำท่วมกับพื้นที่ขนาด 10 กิโลเมตร x 10 กิโลเมตร หรือ Resolution ที่ละเอียดน้อยกว่านั้น

1.4 ผลลัพธ์ที่คาดหวังจากโครงงาน

ชุดซอฟต์แวร์ที่รับชุดของภาพดาวเทียม และทำนายบริเวณที่น้ำท่วมจะเกิดขึ้น

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1. ศึกษาและค้นหาโปรแกรมหรือบทงานวิจัย (Research) ที่เกี่ยวข้อง
- 2. เขียนโปรแกรมมิ่ง JavaScript บน Google earth engine เพื่อสังเกตุพื้นที่น้ำท่วม
- 3. เขียนโปรแกรมมิ่ง Python เพื่อเก็บภาพดาวเทียมแต่ละภูมิภาคผ่าน Google earth engine
- 4. นำชุดภาพดาวเทียมเข้าไปเทรน (Train) ใน 3DDR U-Net model
- 5. เปรียบเทียบรูปน้ำท่วมที่ทำนายได้เทียบกับรูปน้ำท่วมจริง

2. หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1 ปัญหาน้ำท่วมในประเทศไทย

ประเภทของน้ำท่วมในประเทศไทย

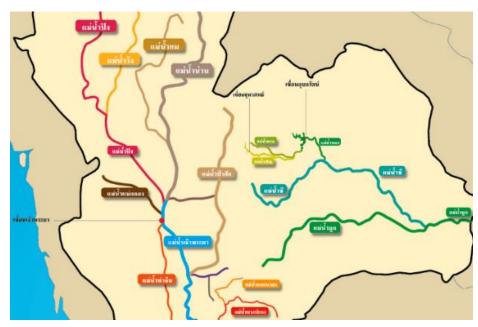
- 1. อุกทกภัยจากริมฝั่งแม่น้ำ (น้ำล้นตลิ่ง) การเกิดอุทกภัยชนิดนี้เกิดขึ้นจากการสะสมที่น้ำจากฝน ของพายุหรือมรสุมที่เกิดการไหลลงแม่น้ำเป็นจำนวนมากทำให้ปากแม่น้ำนั้นระบายแม่น้ำไม่ทัน ส่งผลให้ชุมชนบ้านเรือนบริเวณโดยรอบแม่น้ำได้รับความเสียหาย
- 2. อุกทกภัยจากน้ำป่าไหลหลาก การเกิดอุทกภัยชนิดนี้เกิดขึ้นที่บริเวณหุบเขาที่มีความชั้นลาดชั้น เมื่อเกิดฝนตกจะมีน้ำไหลลงมา และจะรุนแรงมากขึ้นหากมีการตัดไม้ทำลายป่า โดยอุกทกภัย ชนิดนี้มีความรุนแรงสูงอาจสร้างภัยดินถล่มต่อมาได้
- 3. อุกทกภัยจากน้ำท่วมขัง การเกิดอุทกภัยชนิดนี้เกิดขึ้นจากการสะสมของปริมาณน้ำจำนวนมาก และพื้นดินนั้นมีลักษณะเป็นแอ่งเก็บน้ำ ซึ่งความรุนแรงนั้นจะขึ้นอยู่กับระบบระบายน้ำ อุทกภัย ชนิดนี้มักเกิดขึ้นในชุมชนเมืองใหญ่เมื่อเกิดฝนตกหนักติดต่อเป็นเวลาหลายวัน [1]

รูปที่ 1 น้ำล้นตลิ่ง, น้ำป่าไหลหลาก และน้ำท่วมขัง ตามลำดับ [1]

ภูมิศาสตร์น้ำท่วมของประเทศไทย

ประเทศไทยแบ่งตามสภาวิจัยแห่งชาติจะแบ่งออกได้เป็น 6 ภูมิภาค ซึ่งภูมิภาคทั้ง 6 นี้จะมีความ แตกต่างกันโดยมีเอกลักษณ์ของตนเองในลักษณะของธรรมชาติ ทรัพยากรและภูมิศาสตร์ โดยแต่ละภูมิภาคจะ มีเขื่อนและแม่น้ำที่ไหลผ่านดังรูปที่ 2 โดย

รูปที่ 2 รูปแม่น้ำภูมิภาคเหนือ, ภาคตะวันออก และภาคกลาง (ที่มา: sunshine-project.org/แม่น้ำหลัก)

ภาคเหนือ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแบบภูเขาสลับกับหุบเขาและมีพื้นที่ราบสูงเป็นส่วนใหญ่ เป็น ภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมไม่มากนัก เมื่อเวลาเกิดน้ำท่วมจะเป็นน้ำท่วมประเภทน้ำป่าไหลหลากซึ่ง ก่อให้เกิดดินถล่ม ภาคเหนือจะมีแม่น้ำที่สำคัญไหลผ่านคือแม่น้ำปิงและแม่น้ำวัง เมื่อเกิดฝนตกหนักหรือพายุ เข้ามวลน้ำของแม่น้ำทั้งสองสายจะไหลระบายลงมาสู่ภาคกลางตอนบน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแบบเนินเขาเตี้ยผสมกับพื้นที่ราบ ลุ่มแม่น้ำและมีแม่น้ำสำคัญคือแม่น้ำมูลและแม่น้ำซี เมื่อเกิดพายุฝนตกหนักที่บริเวณภาคอีสานจะก่อให้เกิดน้ำ ท่วมแบบล้นตลิ่ง ส่งผลกระทบต่อชุมชนรอบบริเวณแม่น้ำเนื่องจากมวลน้ำจากฝนนั้นจะไหลผ่านแม่น้ำมูลและ แม่น้ำซีไปยังแม่น้ำโจงที่ติดอยู่กับฝั่งประเทศลาวและกัมพูชา

ภาคตะวันตก มีลักษณะภูมิประเทศคล้ายกับภาคเหนือคือมีทิวเขาสูงสลับกับหุบเขาแคบ มีแม่น้ำ กลองไหลผ่าน ภาคตะวันตกเป็นที่ตั้งเชื่อนที่สำคัญของประเทศ คือเชื่อนศรีนครินทร์ และเป็นภาคที่ได้รับ ผลกระทบจากน้ำท่วมน้อยที่สุดในทั้ง 6 ภูมิภาคเนื่องจากเป็นภูมิภาคที่ไม่ได้มีแม่น้ำไหลสำคัญเป็นทางผ่านมาก นัก ไม่เหมือนกับภาคกลางที่น้ำที่มาจากภาคเหนือจะไหลผ่านเกือบทั้งภูมิภาค

ภาคกลางได้ถูกเรียกว่าเป็นอู่ข้าวอู่น้ำของประเทศไทยเนื่องจากมีลักษณะทางภูมิประเทศเป็นแบบที่ ราบลุ่มเหมาะแก่การเพาะปลูกและมีแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำหลัก แต่เนื่องจากภาคกลางมีแม่น้ำสำคัญจาก ภาคเหนือไหลผ่านหลายแห่ง ภาคกลางจึงเป็นภาคที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมเยอะและบ่อยที่สุด ตัวอย่างเช่น จังหวัดพระนครศรีอยุทธยาที่อยู่ภาคกลางตอนบนเป็นจังหวัดที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมเกือบ ทุกปีจากทำเลที่ตั้ง ที่เป็นแหล่งรวมการไหลของแม่น้ำสำคัญของภาคเหนือ

ภาคตะวันออก มีลักษณะทางภูมิประเทศเป็นแบบที่ราบสูงสลับกับภูเขาเตี้ยมาก มีชายทะเลเรียบผ่าน และมีแม่น้ำสำคัญที่ไหลลงสู่อ่าวไทยคือแม่น้ำบางประกง ภาคตะวันออกนั้นเป็นหนึ่งในภูมิภาคที่ได้รับ ผลกระทบจากน้ำท่วมน้อยเนื่องจากอยู่ติดขอบชายทะเลทำให้ระบายน้ำได้ง่ายและรวดเร็ว

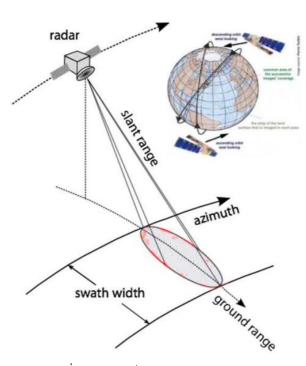
รูปที่ 3 รูปแม่น้ำภูมิภาคเหนือ, ภาคตะวันออก และภาคกลาง (ที่มา: slideplayer.in.th โดย: Satit UP)

ภาคใต้ มีลักษณะเป็นที่ราบและมีทิวเขาย่อมโดยมีทะเลขนาบอยู่ 2 ด้านคือ ฝั่งตะวันออกคือทะเลอ่าว ไทยและฝั่งตะวันตกคือทะเลอันดามัน ดังรูปที่ 3 ภาคใต้จะเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม ในเวลาที่แตกต่างกับภูมิภาค ตอนบนของประเทศไทย ปัญหาน้ำท่วมของภาคใต้จะมาจากฝนมรสุมหรือพายุที่พัดมาทางฝั่งทะเลอ่าวไทย เป็นส่วนใหญ่ผสมผสานกับการระบายน้ำที่ยากลำบากในตัวเมืองส่งผลให้ภาคใต้เป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบ จากน้ำท่วมแม้ว่าจะอยู่ติดขอบชายทะเล

จากตารางที่ 1 เปรียบเทียบน้ำท่วมระหว่างเดือนกันยายนปี 2011 และเดือนกันยายนปี 2021 จะ พบว่าว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลางเป็นภาคที่มีพื้นที่น้ำท่วมต่อไร่มากที่สุดในประเทศไทย เนื่องจากเมื่อเกิดพายุมรสุม มวลน้ำฝนจำเป็นต้องระบายไหลออกสู่ทะเลอ่าวไทยและแม่น้ำโขง ส่งผลให้ชุมชน ที่อาศัยบริเวณรอบแม่น้ำสำคัญได้รับผลกระทบจากการระบายน้ำที่ไม่ทันเวลา

ตารางที่ 1 ตารางการเทียบน้ำท่วม 2011 กับ 2021 (ที่มา Gistda.or.th)

ภูมิภาค	แม่น้ำสำคัญที่ไหลผ่าน	พื้นที่น้ำท่วม กันยา 2011 (ไร่)		พื้นที่น้ำท่วม กันยา 2021 (ไร่)	
ภาคเหนือ	แม่น้ำปิง, แม่น้ำวัง, แม่น้ำยม,แม่น้ำน่าน	350,015	2.19%	45,538	0.81%
ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	แม่น้ำชี, แม่น้ำมูล, แม่น้ำพรม	4,412,704	27.59%	2,222,388	39.35%
ภาคกลาง	แม่น้ำป่าสัก,แม่น้ำ เจ้าพระยา,แม่น้ำท่าจีน	9,709,429	60.70%	3,209,329	56.82%
ภาคตะวันออก	แม่น้ำบางประกง, แม่น้ำนครนายก	1,207,294	7.55%	164,094	2.91%
ภาคตะวันตก	แม่น้ำกลอง	258,127	1.61%	6,903	0.12%
ภาคใต้	แม่น้ำตาปี, แม่น้ำหลัง สวน, แม่น้ำตรัง	65,581	0.40%	0	0%
	ววม	15,996,150	100%	5,648,252	100%

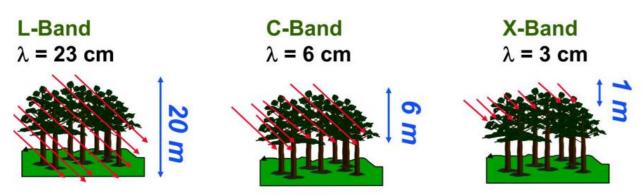
รูปที่ 4 วิธีการเก็บข้อมูลของ SAR [2]

2.2 ดาวเทียม Sentinel-1

ดาวเทียม Sentinel-1 จากโครงการ Copernicus นั้นเป็นดาวเทียมที่มีระบบการสำรวจระยะไกล (remote sensing) รูปแบบการรับส่งสัญญาณนั้นเป็นแบบปล่อยสัญญาณด้วยตนเอง (active remote sensing) ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากตัวดาวเทียมนั้นจะเป็นข้อมูลแบบเรดาร์รูรับแสงสังเคราะห์หรือภาษาอังกฤษ คือ Synthetic aperture radar (SAR) ซึ่ง SAR สามารถที่จะตรวจจับภาพพื้นดินได้ไม่ว่าจะเป็นเวลาเช้าหรือ กลางคืน หรือแม้ว่าจะมีเมฆมาก แต่ผลลัพธ์ที่ตามมาก็คือ ความละเอียด (resolution) นั้นจะต่ำ ตัวอย่างการ เก็บข้อมูลของ SAR ดังรูปที่ 4 [2]

แบนด์ (Band) และ โพราไลเซชัน (Polarization) ของเรดาร์

1. Band คือช่วงความถี่ที่ดาวเทียมนั้นใช้ บ่งบอกถึงความสามารถในการในการทะลุลวง โดยเมื่อ band ที่เลือกใช้ มีความยาวคลื่น (wavelength) มากก็ยิ่งทำให้ ความสามารถในการทะลุทะลวงนั้น สูง แต่ก็จะตามมาด้วย ความถี่ (frequency) ที่ต่ำและ การลดทอนสัญญาณที่ต่ำ (free space loss) ซึ่งการเลือกใช้ band ที่ wavelength สูงนั้นเหมาะกับการต้องการตัดปัญหาเรื่อง หิมะหรือน้ำแข็ง ออก อย่างเช่น L-band ที่เป็นย่านความถี่ที่ใช้กับบริการสัญญาณโทรศัพท์มือถือผ่านทะเล, C-band เป็นย่านความถี่ที่ใช้ในโทรทัศน์และใช้ในการสื่อสารเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้รับผลกระทบจากฝน

รูปที่ 5 ความสามารถของแบนด์ในการทะลุทะลวง [2]

- 2. Polarization คือทิศทางการแผ่กระจายของสนามแม่เหล็กไฟฟ้าของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ซึ่งจะมี การกระจายอยู่สองแบบคือ แนวตั้ง (vertical) และแนวนอน (horizontal) โดยระบบเรดาร์ของ ดาวเทียมนั้นสามารถที่จะส่งหรือรับสัญญาณของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าได้แบ่งเป็น 4 รูปแบบแต่ละแบบ นั้นจะจะมีคุณสมบัติ และประโยชน์ที่แตกต่างกัน โดยแบ่งตามการส่งสัญาณ และการรับสัญญาณคือ
 - HH เมื่อส่งคลื่นแม่เหล็กในทิศทางกระจายผ่านแนวนอน และรับคลื่นแม่เหล็กในทิศทาง กระจายผ่านแนวนอน
 - VV เมื่อส่งคลื่นแม่เหล็กในทิศทางกระจายผ่านแนวตั้ง และรับคลื่นแม่เหล็กในทิศทางกระจาย ผ่านแนวตั้ง

- HV เมื่อส่งคลื่นแม่เหล็กในทิศทางกระจายผ่านแนวนอน และรับคลื่นแม่เหล็กในทิศทาง กระจายผ่านแนวตั้ง
- VH เมื่อส่งคลื่นแม่เหล็กในทิศทางกระจายผ่านแนวตั้ง และรับคลื่นแม่เหล็กในทิศทาง กระจายผ่านแนวนอน [3]

การที่จะเลือกใช้ Polarization จำเป็นต้องเลือก Polarization ให้เหมาะสมกับการใช้งานโดยวัด จาก ค่า Backscatter คือค่าสะท้อนกลับของ Polarization โดยจากรูปที่ 6 จะเห็นว่า HV กับ VH นั้นไม่มีความต่างในการตรวจหาพื้นที่น้ำท่วม ส่วน VV และ HH นั้นมีศักยภาพที่เหมาะกว่าที่จะใช้ใน การตรวจหาพื้นที่น้ำท่วม เนื่องจาก VV และ HH นั้นมีค่า Backscatter มาก ซึ่งเหมาะแก่การทะลุ ทะลวงน้ำ โดย VV นั้นมีช่วง Backscatter กว้าง เหมาะสำหรับในการตรวจหาวัตถุที่จมอยู่ภายใต้น้ำ และ HH ที่จำกัดช่วง Backscatter น้อยกว่า เหมาะสำหรับการแยกระหว่างพื้นดินกับน้ำ [4]

Water Features	Backscatter (dB)				
	нн	HV	VH	VV	
Flood Water	−8 to −12	-15 to -24	-15 to -24	−6 to −15	
River Water	-16 to -30	-24 to -36	-24 to -36	-19 to -32	
Tank Water	-13 to -26	-22 to -40	-22 to -40	-16 to -28	
Oxbow Lake	-16 to -24	-21 to -32	-21 to -32	-24 to -32	
Partially Submerged Features	−18 to −30	−24 to −34	−24 to −34	−8 to −18	

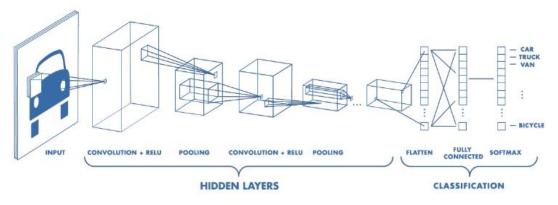
รูปที่ 6 ค่า Backscatter ของแต่ละ Polarization กับพื้นที่บนน้ำต่าง ๆ [3]

2.3 โครงข่ายประสาทแบบคอนโวลูชั่น (Convolution neural network)

Convolution neural network (CNN) เป็นหนึ่งในประเภทของการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) ซึ่งข้อมูลที่จะนำไปฝึก (train) คือข้อมูลแบบ Image data ข้อมูลจะเป็นรูปภาพนั้นจะประกอบด้วย 2 มิติ โดย หลักการจะจำลองการมองเห็นของมนุษย์โดยการประวลผลไปทีละพื้นที่ย่อย ๆ และขยับการประมวลไปเรื่อย ๆ เพื่อให้ครบทั้งรูป ตัวอย่างดังรูปที่ 7 โดยโครงสร้างพื้นฐานของตัว CNN นั้นมีหลายเลเยอร์ (layer) ซึ่ง ประกอบไปด้วย

1. ชั้นคอนโวลูชั่น (Convolution layer) เป็น layer ที่อยู่ชั้นเริ่มแรกต้นต่อหลังจากชั้น input ชั้นที่ ประกอบไปด้วยข้อมูลจากภาพที่นำเข้า และมี kernel หรือที่เรียกว่า filter โดยชั้นนี้จะทำการ convolution ระหว่าง filter กับ input โดยจุดประสงค์คือนำ feature ออกมาจากข้อมูล input ดังรูปที่ 7

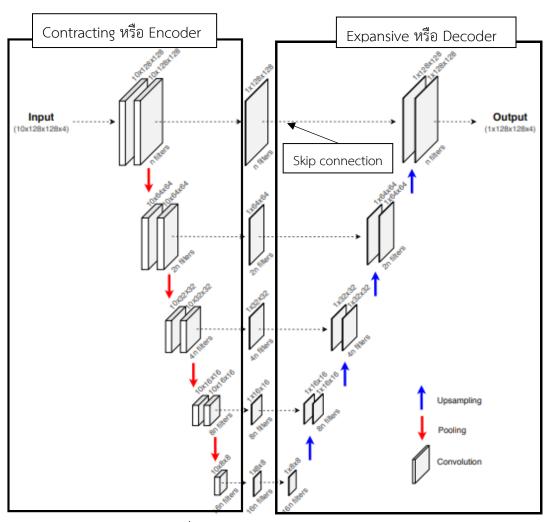
- 2. ชั้นกระตุ้น (Activation layer) เป็นชั้นที่เปรียบเสมือนตัวแปลงค่า (transform) โดยก่อนที่ input จะถูกส่งไปยัง โนด node อื่น ๆ จะต้องถูก transform ให้เหมาะสมก่อน หน้าที่นั้นเป็น ประตูทางผ่านสำหรับชั้นก่อนหน้าและชัดถัดไป โดยฟังก์ชันกระตุ้นนั้นมีหลายรูปแบบอยู่ที่ผู้ใช้ กำหนด เช่นฟังก์ชัน Rectified Linear Unit (ReLU) หรือ ฟังก์ชัน Soft max
- 3. ชั้นพูลลิ่ง (Pooling or Sub-sampling layer) เป็นชั้นที่มีวัตถุประสงค์คือลดขนาดของ feature จากการสุ่มตัวอย่าง (sampling) เพื่อลดจำนวนพารามิเตอร์ (parameter) และการคำนวณใน โครงข่ายลง โดยการ pooling นั้นยกตัวอย่างเช่น max pooling คือ การสุ่มตัวอย่างจากค่าที่ มากสุดในขอบเขตของ filter หรือ average pooling คือการสุ่มค่าตัวอย่างแบบเฉลี่ยในขอบเขต ของ filter
- 4. ชั้นเชื่อมโยงสมบูรณ์ (Fully connected layer) เป็นชั้นดำเนินการชั้นสุดท้ายของโครงข่าย มี การเชื่อมต่อกับ Feature กับ output แบบเต็มระบบกับ ฟังก์ชันจาก activation layer
- 5. ชั้นถอดรหัส (Decoder หรือ Up-sampling layer) เป็นชั้นที่ใช้การถอดรหัส Deconvolution เพื่อขยายข้อมูลผลลัพธ์จากการดำเนินการ convolution จากตอนแรกให้มีขนาดของภาพเท่ากับ ภาพที่นำเข้าจากขั้นตอนแรก
- 6. ชั้นปรับปรุงโครงสร้าง (Batch normalization layer) เป็นชั้นที่มีการดำเนินการทางคณิตศาสตร์ เพื่อเร่งความเร็วในการฝึกสอนของ neural network ชั้นนี้ช่วยให้โมเดลลู่เข้าสู่จุดที่ทำงานได้ เหมาะสมเร็วขึ้น
- 7. ชั้นรวบรวม (Merging layer) เป็นชั้นที่ผสมผสานผลลัพธ์ของสองชั้นหรือมากกว่าด้วยกัน โดยรับ ข้อมูลมาเป็นแบบภาชนะ (tensor) ที่มีรูปร่างทั้งหมดเหมือนกัน แล้วส่งผลลัพธ์เป็น tensor ตัว เดียว [4]

รูปที่ 7 การทำงานของ Convolution Neural Network (ที่มา: medium.com/CNN โดย: Natthawat)

2.4 U-Net Model

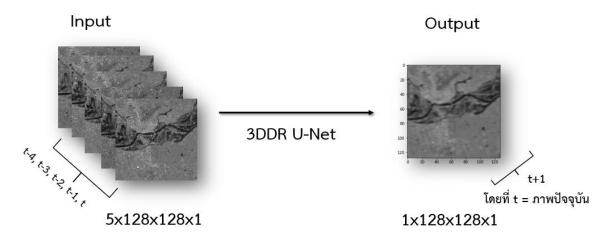
โมเดล U-net นั้นมีพื้นฐานมาจากสถาปัตยกรรม Convolutional Neural Networks (CNN) ซึ่งถูก ปรับปรุงและพัฒนาให้เหมาะสมกับงานการแบ่งส่วนภาพ (Segmentation) โมเดล U-net สามารถทำงานได้ดี แม้จะมีจำนวนข้อมูลภาพที่น้อยลง และยังคงให้ผลลัพธ์ที่แม่นยำสำหรับงานด้าน Segmentation สถาปัตยกรรม U-net จะประกอบด้วยส่วนหดตัว (Contracting หรือ Encoder) และส่วนขยาย (Expansive หรือ Decoder) ประกอบกันเป็นรูปตัว U โดยส่วน Contracting ประกอบด้วยการประยุกต์ใช้ชั้น Convolution ขนาด 3x3 สองแผ่นแต่ละแผ่นตามด้วยฟังก์ชันกระตุ้น Rectified Linear Unit (ReLU) จากนั้นจะเริ่มหดขนาด Size รูปโดยการ Max pooling พร้อมกับ Stride และเพิ่มจำนวนของ Feature channels เป็น 2 เท่า ส่วน Expansive ของ U-Net มีโครงสร้างคล้ายกับส่วน Contracting แต่เปลี่ยนการ หดขนาดเป็นการขยายขนาดแทนเรียกว่า Up sampling และสถาปัตยกรรม U-net นั้นจะมีขั้นตอนการ Skip connection ในตรงกลางโมเดลเพื่อช่วยในการรักษาข้อมูลและรายละเอียดของภาพที่ทำนายดังรูปที่ 8 [5]

รูปที่ 8 สถาปัตยกรรม 3DDR U-Net [5]

3D Dimension Reducer U-Net (3DDR U-Net)

3DDR U-Net นั้นพัฒนามาจาก U-Net แบบธรรมดาโดยจะมีความแตกต่างกันที่ขนาด Size ของ Input คือเป็นแบบเมทริกซ์แบบ 4 Dimension L×H×W×V (รูป 3 มิติ) โดยที่ L นั้นหมายถึงขนาดของ Time lag, H และ W หมายถึงขนาด size ของรูป และ V คือจำนวน Channel โดยตัวโมเดลจะทำการแสกน Feature พร้อม ๆ กันทั้งก้อน 3 มิติ รวมถึงทำการหดขนาด (Down sampling หรือ Pooling) และขยาย ขนาด (Up sampling) คล้าย ๆ กับ U-Net ธรรมดาแบบ 2 มิติ แต่ตัว 3D Dimension reducer จะความ พิเศษโดยที่จะทำการลดขนาด Output จาก 3 มิติ (จากโครงงาน 5x128x128x1) เป็นเพียงแค่ Output 2 มิติ (1x128x128x1) ตรงขั้นตอนของการขยายตัว และ ตรงขั้นตอนของ Skip connection ซึ่งการทำงานลักษณะ นี้จะสามารถทำให้โมเดลสามารถสร้างรูปที่ทำนายโดยเป็น Size แตกต่างกับ Input ได้ ตัวอย่างดังรูปที่ 9 [5]

รูปที่ 9 ตัวอย่างรูป Input Lag = 5 และ output ของ 3DDR U-Net model

2.5 เครื่องมือในการเปรียบเทียบรูปน้ำท่วมที่ทำนายได้และรูปจริง

Mean square error (MSE)

$$MSE = \frac{1}{mn} \sum_{i=0}^{m-1} \sum_{j=0}^{n-1} [I(i,j) - K(i,j)]^2 \dots (1)$$

โดยที่

m คือจำนวนแถว (Row) ของรูปภาพ

 $m{n}$ คือจำนวนคอลัมน์ (Column) ของรูปภาพ

I(i,j) คือค่าของ pixel รูปจริง ณ แถวที่ i และคอลัมน์ j

K(i,j) คือค่าของ pixel รูปทำนาย ณ แถวที่ i และคอลัมน์ j

Peak signal-to-noise ratio (PSNR)

PSNR เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพของการปรับปรุงคุณภาพของรูปภาพ โดยหลักการคิด จะมาจากการนำพิกเซลรูปภาพที่ทำนายได้ไปเทียบกับค่าจริงจาก MSE และนำไปใส่ค่าลอการิทึมโดยค่า PSNR ที่ได้ควรจะอยู่ในช่วง 1-100 decibel (dB) ยิ่ง PSNR มีค่ามากจะบ่งบอกว่าภาพที่ทำนายได้นั้นมีความ รบกวนเทียบกับภาพต้นฉบับนั้นน้อย [6]

$$PSNR = 10 \cdot log_{10} \left(\frac{MAX_I^2}{MSE} \right) \dots (2)$$

โดยที่

 MAX_I คือค่าจากสมการ (2^b-1) โดยที่ b นั้นหมายถึงจำนวนบิตที่ใช้แทนหนึ่งจุดภาพ MSE คือค่า Mean Square error ดังสมการที่ (1)

Structural similarity index measure (SSIM)

SSIM เป็นดัชนีวัดความคล้ายคลึงของภาพต้นฉบับและภาพที่ทำนายได้ โดยดัชนีจะวัดเทคนิคทางด้าน ภาพ 3 เรื่อง คือ แสง (Luminance), ความสว่าง(Contrast) และโครงสร้างของภาพ (Structure) โดยที่ค่าที่ คำนวณได้จะมีค่าระหว่าง 0-1 ซึ่งเข้าใกล้ 1 หมายความว่าภาพต้นฉบับนั้นมีใกล้เคียงกับภาพที่ทำนายได้ [6]

$$SSIM(A,B) = \frac{(2\mu_A\mu_B + C_1)(2\sigma_{AB} + C_2)}{(\mu_A^2 + \mu_B^2 + C_1)(\sigma_A^2 + \sigma_B^2 + C_2)} \dots (3)$$

โดยที่

 μ_A , μ_B คือค่าเฉลี่ยของ Pixel รูป A และ B ตามลำดับ (Pixel sample mean)

 $\sigma_{\!A}^2$, $\sigma_{\!B}^2$ คือค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviations) ของ Pixel รูป A และ B ตามลำดับ

 $\sigma_{\!AB}$ คือค่าความแปรปรวนร่วมเกี่ยว (Cross Covariance) ของ Pixel A และ B

 \mathcal{C}_1 คือ $(0.01L)^2$ โดยที่ L นั้นหมายถึงค่า MAX_I ดังสมกรที่ (2)

 \mathcal{C}_2 คือ $\,(0.03L)^2\,$ โดยที่ L นั้นหมายถึงค่า MAX_I ดังสมกรที่ $\,(2)$

3. ผลลัพธ์ของโครงงานและการอภิปรายผล

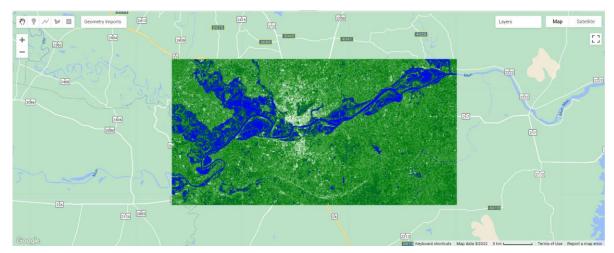
จากการเก็บข้อมูลภาพดาวเทียมจากตัวโปรแกรม Google earth engine และ Google Colab โดย เลือกใช้ข้อมูลดาวเทียม Sentinel-1 จาก Copernicus ทำให้สามารถได้ข้อมูล (Data) ภาพของน้ำท่วม ใน บริเวณพื้นที่และช่วงระยะเวลาที่ต้องการได้ โดยได้นำข้อมูลที่เป็นรูปภาพดาวเทียมเหล่านั้นมาสอน (Train) ให้กับตัวโมเดล 3D Dimension Reducer U-Net (3DDR U-Net) โดยตัวข้อมูลจะแบ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่มที่มีน้ำ อยู่แล้วกับพื้นที่ราบลุ่มธรรมดา ผลลัพธ์ที่ได้จากการสอนโมเดลจะนำมาเทียบกับภาพจริงโดยใช้ตัวเปรียบเทียบ เป็น MSE, PSNR และ SSIM

3.1 ผลลัพธ์ที่ได้จากการ Visualization บน Google earth engine

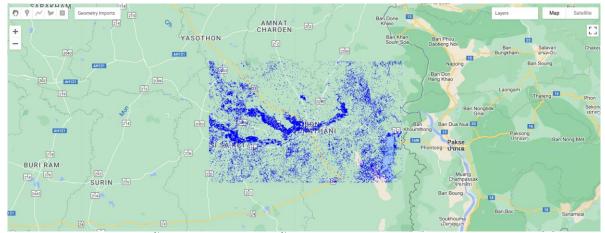
จากการเขียนโปรแกรมมิ่งโดยภาษาจาวา (JavaScript) บนโปรแกรม Google earth engine นั้นโดย เลือกข้อมูลจากดาวเทียมเป็น Copernicus/S1_GRD และเลือก Polarization เป็น VV จากนั้นได้สร้างตัวแปร เพื่อเลือกวันที่โดยแบ่งเป็นสองตัวแปรคือ before (ก่อนเกิดน้ำท่วม) และ after (หลังเกิดน้ำท่วม) จากนั้น เลือกพื้นที่โดยใช้คำสั่ง geometry เพื่อเลือกจังหวัดอุบลราชธานีที่ลองจิจูด (longitude) ที่ 105 องศาและ ละติจูด (latitude) 13.5 องศา จากนั้นใช้คำสั่ง add layer เพื่อให้แสดงผลลัพธ์เป็น layer จากข้อมูล ดาวเทียม โดยได้ใช้คำสั่ง palette เพื่อให้มองเห็นรูปได้ง่ายขึ้น พื้นที่น้ำจะแสดงเป็นสีน้ำเงิน ส่วนพื้นที่ดินจะ แสดงเป็นสีเขียวดังรูปที่ 10 และ 11 [7]

รูปที่ 10 วันที่ 5 พฤษภาคม 2022 ก่อนเกิดน้ำท่วม จังหวัดอุบลราชธานี (Ubon Before flood)

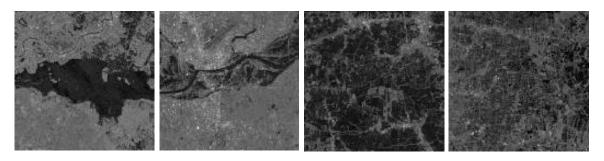
รูปที่ 11 วันที่ 20 ตุลาคม 2022 หลังเกิดน้ำท่วม จังหวัดอุบลราชธานี (Ubon during Flood) จากการนำใช้ฟังก์ชันลบ (subtract) ระหว่างภาพที่ได้จากก่อนน้ำท่วม (Ubon Before flood) และ ภาพที่ได้หลังน้ำท่วม (Ubon during Flood) พร้อมกับคำสั่งโฟกัส (focal_median) เป็นจุดเล็ก ๆ โดยที่ตั้ง ค่าความละเอียดอยู่ที่ 100 เมตร (Smooth radius) โดยจะได้ผลลัพธ์ดังรูปที่ 12

รูปที่ 12 พื้นที่ที่มีโอกาสที่จะเกิดน้ำท่วม จังหวัดอุบลราชธานี (flood area)

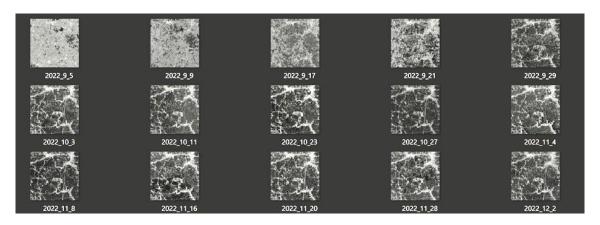
3.2 ผลลัพธ์ที่ได้จากการ Collect data จาก Google Colab

จากการเขียนโปรแกรมมิ่งโดยใช้ภาษา Python บนโปรแกรม Google Colab โดยเริ่มจากการใช้ คำสั่ง ImageCollection เพื่อรับข้อมูลจาก Copernicus/S1_GRD โดยเลือก Polarization เป็น VV เลือก geometry เป็นจุดลองติจูด (Longitudes) และ ละติจูด (Latitude) ที่ต้องการ พร้อมกับใช้คำสั่งExport Image to drive เพื่อนำรูปที่ได้ไปยัง Google drive โดยเลือกโฟลเดอร์ที่ต้องการและค่าความละเอียดต่อ Unit pixel (Scale) เป็น 100 หลังจากนั้นใช้คำสั่ง For loop เพื่อให้ดาวน์โหลดข้อมูลวนลูปเป็นเวลาตามที่ ต้องการ โดยไฟล์ที่ได้นั้นจะเป็นไฟล์ tiff และระยะห่างวันของภาพที่ถ่ายนั้นขึ้นอยู่กับการโคจรของดาวเทียม ซึ่งจะประมาณได้ว่า 2-12 วัน รูปตัวอย่างดังรูปที่ 13

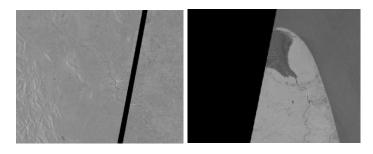

รูปที่ 13 ตัวอย่างภาพขนาด 128x128 จังหวัด นครสวรรค์, อุบลราชธานี, พระนครศรีอยุทธยา, นครปฐม ตามลำดับ

จากรูปที่ 13 เมื่อตรวจสอบวันที่และพิกัดตามแผนที่ประเทศไทยจะได้ว่าเป็นวันที่ 17 กันยายน ปี 2022 พื้นที่ของจังหวัดนครสวรรค์คือบึงบอระเพ็ด อำเภอเมืองนครสวรรค์, วันที่ 29 ตุลาคม ปี 2022 พื้นที่จังหวัด อุบลราชธานีคือแม่น้ำมูล อำเภอเมืองอุบลราชธานี, วันที่ 29 กันยายน 2022 พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุทธยา อำเภอผักไห่ และวันที่ 3 ตุลาคม ปี 2022 พื้นที่จังหวัดนครปฐม อำเภอกำแพงแสน โดยทั้ง 4 พื้นที่จะมี ระยะเวลาการท่วมเฉลี่ยรวมกันอยู่ที่ 12 ภาพหรือประมาณ 20-62 วัน

รูปที่ 14 ภาพน้ำท่วมเดือนกันยายน 2022 อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุทธยา

รูปที่ 15 รูปภาพที่ใช้งานไม่ได้ของภาคเหนือ จังหวัดสุโขทัย และภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเก็บภาพดาวเทียมจะขึ้นอยู่กับวงโคจรของดาวเทียม ณ ขณะนั้นว่าสามารถเก็บภาพได้ครอบคลุมทั้ง พิกัดหรือไม่ จากการตรวจสอบพบว่าที่ภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศไทยตัวดาวเทียมนั้นถ่ายรูปไม่ ครอบคลุมทั้งพื้นที่เป็นจำนวนหลายรูป ดังรูปที่ 15 และสามารถสรุปจำนวนรูปที่เก็บได้ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนรูปภาพที่เก็บได้จากดาวเทียม Copernicus แบ่งตามภูมิภาค

ภูมิภาค	ภาคเหนือ*	ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคกลาง			ภาคใต้*
รูปภาพ	ง เพเพนนย	อุบลราชธานี	พระนครศรีอ ยุทธยา	นครสวรรค์	นครปฐม	นครศรีธรรมราช
รูปดาวเทียมที่เก็บได้ ปี 2015 ถึง 2022	126	558	499	483	497	262
รูปภาพที่ใช้งานได้	56	558	499	481	492	82
จำนวนรูปที่มี เหตุการณ์น้ำท่วม	4	40	104	81	56	8
จำนวนครั้งที่ท่วม (2015-2022)	-	3	7	5	4	-
จำนวนภาพที่ใช้เทรน โมเดล	-	456	373	481	369	-

หมายเหตุ * ภาคเหนือและภาคใต้ผู้จัดทำเก็บภาพดาวเทียมเพียงแค่ปี 2018 ถึงปี 2022

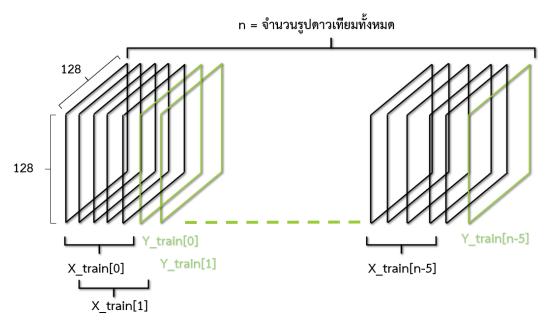
จากตารางที่ 2 จะเห็นว่าภาคใต้และภาคเหนือนั้นดาวเทียม Copernicus มีจำนวนภาพถ่ายที่ใช้งานได้มี จำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในขั้นตอนการเทรน Model ทางผู้จัดทำ จึงเลือกเทรนเฉพาะภาพดาวเทียมจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคกลาง และเนื่องจากทั้ง 2 ภาคนั้นเป็น พื้นที่ราบลุ่มคล้ายคลึงกันผู้จัดทำจึงแบ่ง Data เป็นประเภทน้ำท่วมแบบล้นตลิ่งและน้ำท่วมขัง

แบ่งการเทรนเป็น 4 ครั้งดังนี้

- 1. ประเภท**น้ำท่วมล้นตลิ่ง**ที่ บึงบอระเพ็ด อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
- 2. ประเภท**น้ำท่วมล้นตลิ่ง**ที่ แม่น้ำมูล อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
- 3. ประเภท**น้ำท่วมขัง**ที่ พื้นที่อำเภอผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุทธยา
- 4. ประเภท**น้ำท่วมขัง**ที่ พื้นที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

3.3 ผลลัพธ์จากการเทรน 3D Dimension Reducer U-Net model

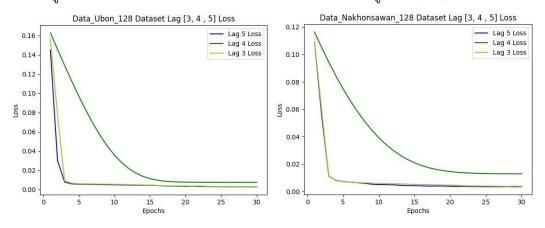
จากการเทรน Model ด้วยชุดภาพดาวเที่ยมโดยแบ่งเป็น 4 จังหวัดตามหัวข้อที่ 3.2 โดยจะใช้ภาพ ดาวเทียมทั้งหมด 5 ปีคือ ปี 2018 ถึง ปี 2022 โดยจะจัด Data เป็น X_train และ Y_train ดังรูปที่ 16 และ จัด Data X_test เป็นปี 2015 ถึงปี 2017 โดยจะเลือกเฉพาะช่วงที่เป็นน้ำท่วมในแต่ละจังหวัดนั้น จากผลลัพธ์ การ train โดยใช้ภาพย้อนหลังเท่ากับ 3, 4 และ 5 จะพบว่าที่ การใช้ภาพดาวเทียมย้อนหลัง 5 ภาพ (ค่า Lag ใน model เท่ากับ 5) นั้นตัว Model จะมี Loss ที่จุดอิ่มตัวต่ำที่สุด ทั้ง 4 จังหวัด ดังรูปที่ 17 และ 18

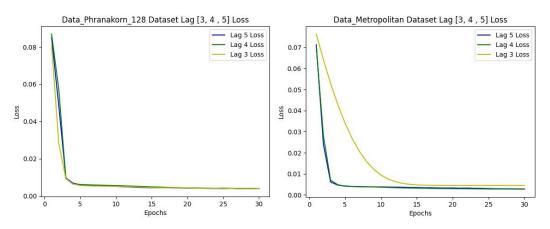
รูปที่ 16 การจัด Data เป็น X_train และ Y_train เพื่อให้ Model train

จากความต้องการทราบว่าตัว Model นั้นจะทำนายน้ำท่วมได้ภายในระยะเวลากี่วัน ผู้จัดทำจึงได้ เทียบ ผลลัพธ์ของรูปที่ทำนายกับรูปจริงจากข้อมูลที่นำไปเทรนแล้วใน Model (Seen Data) โดยเทียบว่า Input จำนวนภาพน้ำท่วมมาแล้ว 1, 2, 3, 4 และ 5 ภาพที่ภาพน้ำท่วมมาแล้วก่อนหน้าเท่าใดนั้นจะทำให้ Model ทำนายได้แม่นยำที่สุด พบว่าเมื่อ Input มีภาพน้ำท่วมก่อนหน้าตั้งแต่ 4 ภาพจะทำให้ Model ทำนาย ภาพน้ำท่วมผลลัพธ์ได้ดีที่สุด โดยผลลัพธ์ของ MSE จะใกล้เคียงกับ 5 ภาพ, PSNR จะมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับ 3 ภาพ และ SSIM มีค่าต่ำใกล้เคียงกับ 5 ภาพเช่นกัน ดังรูปที่ 20 ดังนั้นจึงบอกได้ว่าตัว Model นั้นจะสามารถทำนายน้ำท่วมก่อนหน้าได้ดีที่สุดเมื่อมีน้ำท่วมมาแล้ว 4 ภาพ ดังรูปตัวอย่าง น้ำท่วมล้นตลิ่ง จังหวัด อุบลราชธานี รูปที่ 19 และ 21

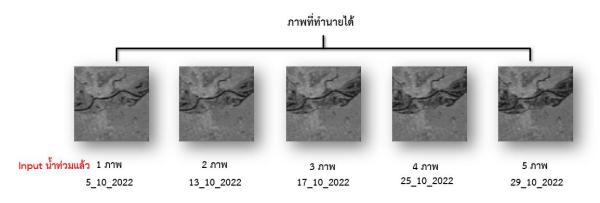
และผลลัพธ์เมื่อเทียบภาพที่ได้จากการทำนายและภาพจริง ของน้ำท่วมทั้ง 2 ประเภทคือแบบน้ำท่วมล้น ตลิ่งและน้ำท่วมขังโดยใช้ X_test Data คือ Data ปี 2015 ถึง ปี 2017 ที่ Model ยังไม่เคยได้รับการ train (Unseen data) ให้ Input มีภาพน้ำท่วมมาแล้ว 4 วัน เมื่อเทียบค่า MSE, PSNR, SSIM จากการทำนายแล้ว จะพบว่า น้ำท่วมแบบขังนั้นมีค่าการทำนายที่แม่นยำมากกว่า น้ำท่วมล้นตลิ่ง เฉลี่ยทั้ง 2 จังหวัด ที่น้ำล้นตลิ่ง เท่ากับ 9520, 8.52 dB, 5.00e-3 ตามลำดับ และน้ำท่วมขังเท่ากับ 5104, 11.175 dB, 5.26e-3 ดังตารางที่ 3 และตัวอย่างรูปของการทำนายจาก Unseen data ของแต่ละจังหวัดดังรูปที่ 22, 23, 24 และ 25

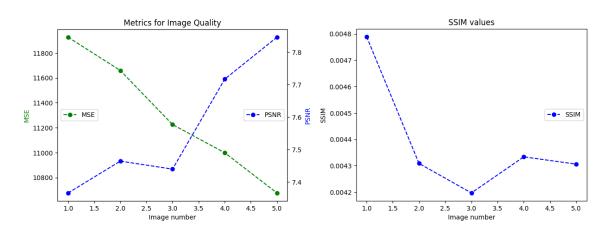
รูปที่ 17 เปรียบเทียบ Loss ของจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดนครสวรรค์

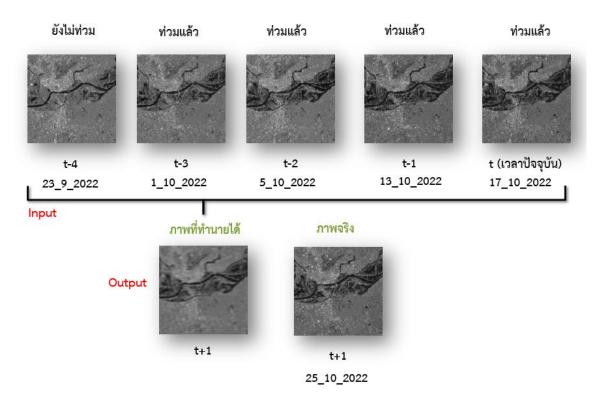
รูปที่ 18 เปรียบเทียบ Loss ของจังหวัดพระนครศรีอยุทธยาและจังหวัดนครปฐม

รูปที่ 19 รูปผลลัพธ์ที่ทำนายได้ตามจำนวนการใส่ภาพน้ำท่วมใน Input ที่จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 20 PSNR, MSE และ SSIM ของจังหวัดอุบล จำนวนภาพน้ำท่วมมาแล้ว 1, 2, 3, 4, 5ภาพใน Input จากการวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ได้จากตารางที่ 3 จะเห็นว่ารูปที่ทำนายจากจังหวัดพระนครศรีอยุทธยานั้นมี ความใกล้เคียงกับรูปน้ำท่วมจริงมากที่สุด ซึ่งสมเหตุสมผลเนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุทธยาเป็นจังหวัดที่มี รูปภาพน้ำท่วมเยอะที่สุดเมื่อเทียบทั้ง 4 จังหวัด และรองลงมาจะเป็นจังหวัดนครปฐมและจังหวัดนครสวรรค์ที่ มีค่าใกล้เคียงกัน และจังหวัดสุดท้ายคือจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นจังหวัดที่ไม่ได้มีน้ำท่วมบ่อยมากนัก แต่เมื่อ ท่วมแล้วจะกินระยะเวลานานและรุนแรง

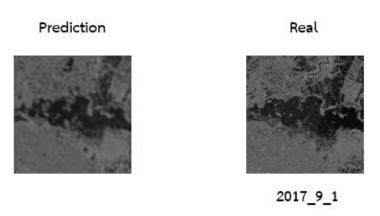

รูปที่ 21 ตัวอย่างจังหวัดอุบล มีภาพน้ำท่วมมาแล้ว 4 ภาพเป็นต้นไปมีความแม่นยำในการทำนายสูง

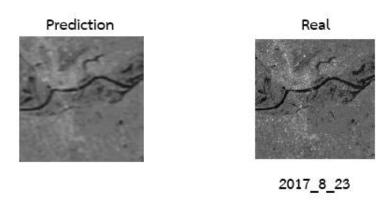
ตารางที่ 3 ผลลัพธ์จากการทำนาย Unseen data ของแต่ละจังหวัด

ผลจากการวัดค่าแต่ละจังหวัด	MSE	PSNR (dB)	SSIM
จังหวัดอุบลราชธานี	12180	7.27	4.54e-3
จังหวัดนครสวรรค์	6861	9.77	5.46e-3
จังหวัดพระนครศรีอยุทธยา	4991	11.14	5.38e-3
จังหวัดนครปฐม	5217	10.95	5.14e-3

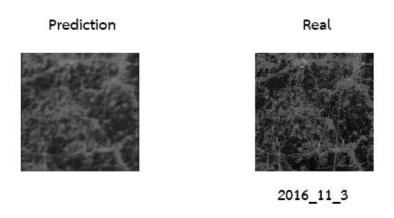
หมายเหตุ พื้นหลังสีเขียวหมายถึง น้ำท่วมแบบล้นตลิ่ง พื้นหลังสีน้ำเงินหมายถึง น้ำท่วมแบบขัง

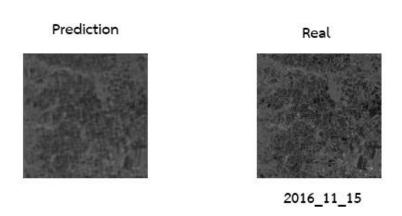
รูปที่ 22 รูปน้ำท่วมที่ทำนายได้จาก Unseen Data และรูปน้ำท่วมจริง จังหวัดนครสวรรค์

รูปที่ 23 รูปน้ำท่วมที่ทำนายได้จาก Unseen Data และรูปน้ำท่วมจริง จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 24 รูปน้ำท่วมที่ทำนายได้จาก Unseen Data และรูปน้ำท่วมจริง จังหวัดพระนครศรีอยุทธยา

รูปที่ 25 รูปน้ำท่วมที่ทำนายได้จาก Unseen Data และรูปน้ำท่วมจริง จังหวัดนครปฐม

4. บทสรุป

4.1 สรุปผลการดำเนินการ

โครงงานนี้นำเสนอการทำนายภาพน้ำท่วมจากดาวเทียม โดยการเก็บข้อมูลภาพดาวเทียมผ่าน Google earth engine ตั้งแต่ปี 2015 ถึง 2022 และใช้ดาวเทียม Copernicus เลือกพิกัดเป็น ภูมิ ภาคเหนือ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคกลาง และภาคใต้ของประเทศไทย แต่ละภูมิภาคจะได้จำนวน ของภาพและความละเอียดของภาพดาวเทียมแต่ละจังหวัดในช่วงน้ำท่วมแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับวงโคจรของ ดาวเทียม ซึ่งผลลัพธ์ของการเก็บภาพดาวเทียมจากโครงงานจะพบว่าเมื่อพิกัดเป็นจังหวัดในภูมิภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนภาพที่ใช้งานได้จะมีจำนวนมากกว่าภูมิภาคใต้และภูมิภาคเหนือ จากนั้นเมื่อนำภาพดาวเทียมที่ได้เข้าไปฝึกสอนใน 3D Dimension Reducer U-Net โดยจะใช้ภาพ ดาวเทียมย้อนหลัง 5 ภาพ และแบ่งชุดภาพดาวเทียมเป็น 2 ชุดคือ ชุดภาพดาวเทียมน้ำท่วมแบบล้นตลิ่ง (River flooding) และ น้ำท่วมแบบน้ำขัง (Groundwater flooding) จะพบว่าค่า MSE, PSNR, และค่า SSIM ในการทำนายภาพน้ำท่วมแบบน้ำท่วมขังนั้นจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการทำนายน้ำท่วมล้นตลิ่ง

4.2 ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข

ในช่วงขั้นต้นตอนที่ทำการฝึกหัดเพื่อเขียนโปรแกรมมิ่งบน Google Earth Engine นั้น เนื่องจาก ภาษาที่ใช้ในการเขียนโปรแกรมมิ่งนั้นเป็นภาษา Java และจำเป็นต้องเลือกใช้ดาวเทียมและค่า Polarization ให้เหมาะสม แนวทางที่ได้แก้ไขจึงได้ปรึกษาอาจาร์ยภาควิชาสำรวจเพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบดาวเทียมและโปรแกรม Google Earth Engine

ขั้นตอนการเก็บข้อมูลภาพดาวเทียมจาก Google Earth Engine นั้นใช้เวลาจำนวนมากในการเก็บแต่ ละภาพดาวเทียม โดยสามารถประมาณได้ว่าในการเก็บข้อมูลภาพทั้งหมด 5 ปี ของแต่ละจังหวัดนั้นต้องใช้ เวลาในการดำเนินการบน Google Colab เป็นระยะเวลาประมาณ 2 วันอย่างต่อเนื่องและเนื่องจากใน ประเทศไทยนั้นยังไม่มีการเก็บข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมแบบเรดาร์ (Radar) มากนักส่งผลให้ตัวเลือกในการ เลือกดาวเทียมที่จะใช้ในการเก็บภาพนั้นมีไม่มาก

งานวิจัยใน U-Net นั้นส่วนมากจะใช้ในงานของการแยกรูปภาพ (Segmentation) โดยจะยังไม่มีใน ส่วนของงานในการทำนาย (Prediction) มากนัก โดยในโครงงานนี้จะโมเดล (Model) ต้องรับภาพเป็น ระยะเวลา (Time series) เพื่อทำนายภาพน้ำท่วมวันถัดไปซึ่งจะมีความแตกต่างจากโมเดล U-Net แบบ ทั่วไปที่ใช้งานเพียงแค่แบ่งแยกรูปภาพ 2D และ 3D โดยผู้จัดทำได้ใช้เวลาในการหางานวิจัย (Research) ที่ เกี่ยวข้องจนพบเจองานวิจัยที่ต้องการผลลัพธ์ใกล้เคียงกัน

4.3 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากปัจจุบันความห่างของระยะเวลาภาพถ่ายดาวเทียมในโครงงานนี้นั้นมีค่าเป็นช่วง (4-16 วัน) การดำเนินงานในอนาคตของการทำนายชุดภาพดาวเทียมน้ำท่วมจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อจำนวนภาพ ของดาวเทียมนั้นมีระยะห่างของระยะเวลาน้อยลงเป็นหลักชั่วโมงหรือหลักนาที ซึ่งในปัจจุบันนี้จำเป็นต้อง ใช้ค่าใช้จ่ายจำนวนมหาศาลในการเก็บภาพดาวเทียมที่ความละเอียดขนาดชั่วโมงและการพัฒนายุกต์ตัว U-Net model ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับตัวข้อมูลมากขึ้น เป็นการเพิ่มความแม่นยำของการทำนาย

กิตติกรรมประกาศ

โครงงานฉบับนี้สามารถสำเร็จอย่างลุล่วงได้สมบูรณ์ ด้วยความกรุณาช่วยเหลือเป็นหลักของ ผศ.ดร. วิทยากร อัศดรวิเศษ ที่สละเวลาอันมีค่าแก่ผู้จัดทำ เพื่อแนะนำให้คำปรึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อโครงงานทั้ง ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดการดำเนินงาน ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง

และขอขอบคุณ รศ.ดร.ไพศาล สันติธรรมนนท์ และ นายเทพชัย ศรีน้อย ที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการเก็บข้อมูลภาพดาวเทียมผ่าน Google earth engine และความรู้เกี่ยวกับดาวเทียม Copernicus และขอบคุณ อ.ดร. นฤมล ประทานวณิช ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำ Machine learning

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณครอบครัว และเพื่อน ๆ ของผู้จัดทำที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการจัดทำ โครงงานฉบับนี้เสมอมา

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] กรมการส่งเสริมการปกครองทิ้งถิ่น, มาตรฐานการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่เกิดจากอุทกภัยและ โคลนถล่ม, กระทรวงมหาดไทย, หน้า 1-2.
- [2] รองศาสตราจาร์ย ดร.ไพศาล สันติธรรมนนท์, สไลด์การเรียนการสอน, "การสำรวจระยะไกลแบบแอค ตีฟและเข้าถึงได้แบบเปิด", คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [3] Int. J. Disaster Risk Sci, "Optimization of Threshold Ranges for Rapid Flood Inundation Mapping by Evaluating Backscatter Profiles of High Incidence Angle SAR Images", vol. 3, no. 2, Page 120- 122, 2012.
- [4] รัฐพงษ์ นันตาแพร่, "การเรียนรู้เชิงลึกโดยโครงข่ายประสาทเทียมคอนโวลูชั่นสำหรับกำหนดขอบเขต อัตโนมัติบนอวัยวะที่มีความเสี่ยงของมะเร็งศรีษะและลำคอ, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต", มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2563.
- [5] J. G. Fernandez, I. Alaoui and S. Mehrkanoon, "Deep coastal sea elements forecasting using U-Net based models", Page 3-4, November 2021
- [6] อัฐพร กิ่งบู และ ปฏิมากร จริยฐิติพงศ์, "การปรับปรุงคุณภาพของภาพจากการขยายด้วยเทคนิค IBE-T", วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2563
- [7] Simon Gascoin, "Mapping flooded areas using Sentinel-1 in Google Earth Engine", [Online] Available: https://labo.obs-mip.fr/multitemp/mapping-flooded-areas-using-sentinel-1-ingoogle-earth-engine/. [Accessed: Nov. 25, 2022].

7. ภาคผนวก

7.1 ภาคผนวก ก. Code ภาษา JavaScript ที่สร้าง Visualization บน Google earth engine สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ https://github.com/jackitchai/Flood-disaster.git ที่ GGE Visualization

7.2 ภาคผนวก ข. Code ที่ Collect data จาก Google earth engine บน Google Colab สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ https://github.com/jackitchai/Flood-disaster.git ที่ GGE Collect Data

```
import time
geometry = ee.Geometry.Polygon(
    [[[105.11879124445844,15.098458530820098],
     [105.11879124445844,15.33036097900656],
     [104.64912571711469,15.33036097900656],
     [104.64912571711469,15.098458530820098]]])
for day in range (1,30,1):
 print(day)
 myimage = ee.Image(ee.ImageCollection('COPERNICUS/S1 GRD')
                .filterBounds(geometry)
                .filterDate(ee.Date('2022-09-'+str(day)), ee.Date('2022-09-'+str(day+1)))
                .mosaic()
                .select('VV')
                .clip(geometry))
 print('load image complete')
 task = ee.batch.Export.image.toDrive(image=myimage,
```

```
description='lookmee_SAR_Septem'+str(day),
region=geometry,
folder='September',
scale=100,
crs='EPSG:3857')

task.start()

while task.active():
print('Waiting on (id: {}).'.format(task.id))
time.sleep(10)
```

7.3 ภาคผนวก ค. Code ที่ใช้ในการเทรนและทำนายจากโมเดล 3DDR U-Net

สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ที่ https://github.com/jackitchai/Flood-disaster.git ที่ 3DDR U-Net

```
import tensorflow as tf
import os
import numpy as np
from tgdm import tgdm
from skimage.io import imread, imshow
from natsort import natsorted
IMG WIDTH = 128
IMG_HEIGHT = 128
IMG CHANNELS = 1
LAGS = 5
# province = "Ubon"
# province = "Nakhonsawan"
province = "Metropolitan"
TRAIN_PATH = 'X_train/128/Data_%s_128/'%(province)
train_ids = natsorted(os.listdir(TRAIN_PATH))
X train = np.zeros((len(train ids), LAGS, IMG HEIGHT, IMG WIDTH, IMG CHANNELS))
Y_train = np.zeros((len(train_ids)-LAGS,1, IMG_HEIGHT, IMG_WIDTH,1))
import cv2
for n, id_ in tqdm(enumerate(train_ids), total=len(train_ids)):
    path = TRAIN PATH + id
    img = imread(path,as gray= True)
    # minVal = np.min(img x)
    \# \max Val = np.\max(img x)
    # img = normalize(img x, maxVal, minVal)
    img = np.expand_dims(img, axis=-1)
    if n >= LAGS:
        Y train[n-LAGS][0]= img
```

```
# Y_train[n-3][0] = img
    for i in range(min(n+1, LAGS)):
       X train[n-i][i] = img
import matplotlib.pyplot as plt
X train = X train[:len(train ids)-LAGS]
#check shape
print(X_train.shape)
print(Y_train.shape)
#check image
imshow(X train[350][3]) #450
plt.show()
imshow(Y train[200][0])
plt.show()
import tensorflow as tf
from tensorflow.keras.models import Model
from tensorflow.keras.layers import Input, Add, Dropout, concatenate,
BatchNormalization, Activation
from tensorflow.keras.layers import Conv3D, MaxPool3D, UpSampling3D
def UNet 3DDR():
    lags = 5
   filters = 4
    dropout = 0.5 \# 0.5
    kernel_init=tf.keras.initializers.GlorotUniform(seed=50)
    features output = 1
    inputs = Input(shape = (lags, 128, 128, 1))
    conv1 = Conv3D(filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(inputs)
    conv1 = Conv3D(filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(conv1)
    pool1 = MaxPool3D(pool_size=(1, 2, 2))(conv1)
    conv2 = Conv3D(2*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(pool1)
    conv2 = Conv3D(2*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(conv2)
    pool2 = MaxPool3D(pool_size=(1, 2, 2))(conv2)
    conv3 = Conv3D(4*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(pool2)
    conv3 = Conv3D(4*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel initializer = kernel init)(conv3)
    pool3 = MaxPool3D(pool_size=(1, 2, 2))(conv3)
    conv4 = Conv3D(8*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(pool3)
    conv4 = Conv3D(8*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel initializer = kernel init)(conv4)
```

```
drop4 = Dropout(dropout)(conv4)
    #--- Bottleneck part ---#
    pool4 = MaxPool3D(pool_size=(1, 2, 2))(drop4)
    conv5 = Conv3D(16*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(pool4)
    compressLags = Conv3D(16*filters, (lags,1,1),activation = 'relu', padding
= 'valid')(conv5)
    conv5 = Conv3D(16*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel initializer = kernel init)(compressLags)
    drop5 = Dropout(dropout)(conv5)
    #--- Expanding part / decoder ---#
    up6 = Conv3D(8*filters, 2, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel initializer = kernel init)(UpSampling3D(size = (1,2,2))(drop5))
    compressLags = Conv3D(8*filters, (lags,1,1),activation = 'relu', padding =
'valid')(drop4)
    merge6 = concatenate([compressLags,up6], axis = -1)
    conv6 = Conv3D(8*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(merge6)
    conv6 = Conv3D(8*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(conv6)
    up7 = Conv3D(4*filters, 2, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(UpSampling3D(size = (1,2,2))(conv6))
    compressLags = Conv3D(4*filters, (lags,1,1),activation = 'relu', padding =
'valid')(conv3)
    merge7 = concatenate([compressLags,up7], axis = -1)
    conv7 = Conv3D(4*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(merge7)
    conv7 = Conv3D(4*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(conv7)
    up8 = Conv3D(2*filters, 2, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(UpSampling3D(size = (1,2,2))(conv7))
    compressLags = Conv3D(2*filters, (lags,1,1),activation = 'relu', padding =
'valid')(conv2)
    merge8 = concatenate([compressLags,up8], axis = -1)
    conv8 = Conv3D(2*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(merge8)
    conv8 = Conv3D(2*filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel initializer = kernel init)(conv8)
    up9 = Conv3D(filters, 2, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel_initializer = kernel_init)(UpSampling3D(size = (1,2,2))(conv8))
    compressLags = Conv3D(filters, (lags,1,1),activation = 'relu', padding =
'valid')(conv1)
   merge9 = concatenate([compressLags,up9], axis = -1)
```

```
conv9 = Conv3D(filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel initializer = kernel init)(merge9)
    conv9 = Conv3D(filters, 3, activation = 'relu', padding = 'same',
kernel initializer = kernel init)(conv9)
    conv9 = Conv3D(2*features output, 3, activation = 'relu', padding =
'same', kernel initializer = kernel init)(conv9)
    conv10 = Conv3D(features_output, 1, activation = 'relu')(conv9) #Reduce
last dimension
    return Model(inputs = inputs, outputs = conv10)
from tensorflow.keras.models import load model
from tensorflow.keras.callbacks import ModelCheckpoint
model = UNet 3DDR()
filepath="model %s 5 deno.hdf5"%(province)
# model = load model(filepath, compile=False)
checkpoint = ModelCheckpoint(filepath, monitor='val_loss', verbose=1,
save best only=True, save weights only=False, mode='min')
callbacks = [checkpoint]
model.summary()
model.compile(loss='mse', optimizer='adam', metrics=['accuracy'])
history1 = model.fit(X_train, Y_train, epochs=30)
model.save(filepath)
TEST_PATH = 'X_test/test_Phranakorn/Flood_1/x_test/'
test_ids = natsorted(os.listdir(TEST_PATH))
# ytest_ids = os.listdir('X_test/6/y_train/')
X_test = np.zeros((1,5, IMG_HEIGHT, IMG_WIDTH, IMG_CHANNELS))
# print(ytest ids)
for n, id_ in tqdm(enumerate(test_ids), total=len(test_ids)):
    path = TEST_PATH + id_
    print(path)
    img = imread(path,as_gray= True)
    img = np.expand_dims(img, axis=-1)
   X_{\text{test}}[0][n] = img
# model.predict()
img predict = model.predict(X test)
import matplotlib.pyplot as plt
print(np.squeeze(img_predict).shape)
# plt.imshow(img predict[0, :, :,0], cmap='gray')
# (img_predict > 0.5).astype(np.uint8)
predict_fig = np.squeeze(img_predict)
imshow(predict_fig)
# plt.imshow(img_predict)
print(Y_train.shape)
print(X train.shape)
```

```
print(img_predict.shape)
from skimage.metrics import peak signal noise ratio
from skimage.metrics import structural similarity as ssim
from skimage import io
img orig = imread("Predict/%s/%s %s"%(province,province,date),as gray= True)
# img_orig = imread('Predict/Ubon/Ubon_%s'%(date),as_gray= True)
# img_orig = imread('test8.jpg',as_gray= True)
img_compressed =
imread('X_test/test_Phranakorn/Flood_1/key_x_test/%s'%(date),as_gray= True)
# img compressed =
imread('Seen_x_test/Ubon/Flood_5/key_x_test/%s'%(date),as_gray= True)
# img compressed = imread('X_test/1/x_train/2019_9_5.jpg',as_gray=True)
print(img_orig.shape)
print(img_compressed.shape)
imshow(img orig)
plt.show()
imshow(img_compressed)
plt.show()
psnr = peak_signal_noise_ratio(img_orig, img_compressed)
mse = np.mean((img_orig - img_compressed) ** 2)
ssim_score = ssim(img_orig, img_compressed, multichannel=True)
print(ssim_score)
print(mse)
print(psnr)
```